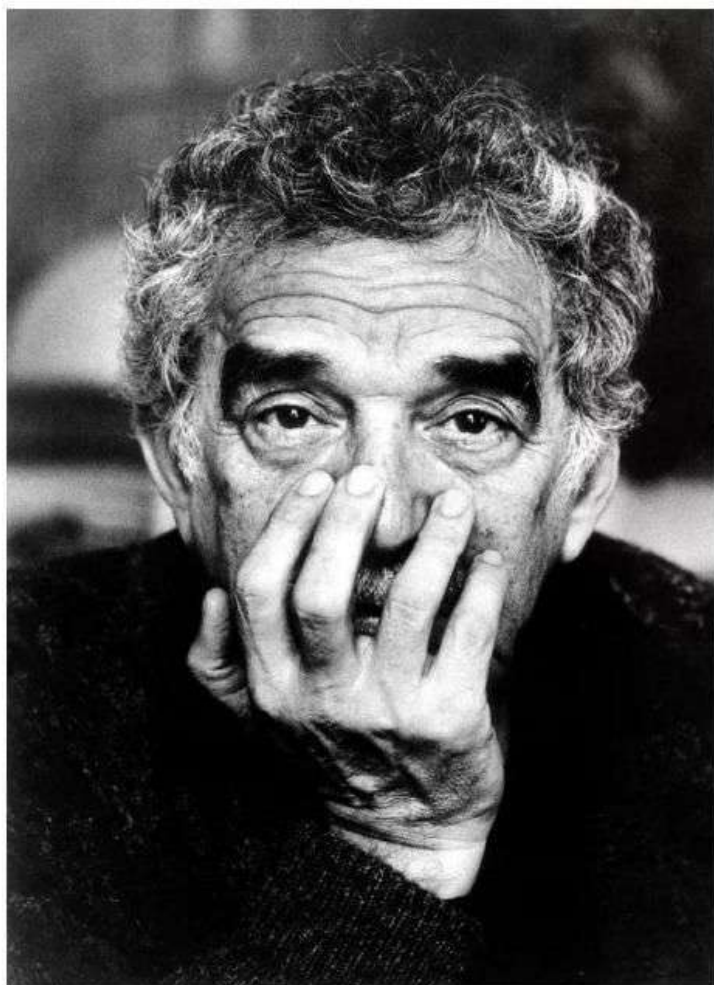

خوشلشش خېتى

گارسىيا ماركۇز (كولومبىيە)

ناشپولات روزى ئەزىز (قەھۋە ئاكا) تەرجىمىسى

گارسىيا ماركۇز لاتىن ئامېرىكىسىدىكى سېھرىي رېئاللىق ئەدەبىياتىنىڭ باشلامچىسى ، 1982-يىلى نوبېل ئەدەبىيات مۇكاپاتىنىڭ ساھىبى بولغان . بۇ 1999-يىلى 72 ياشلىق ماركۇز لىمفا رايونىغا گىرپىتار بولغانلىقىنى بىلگەندىن

كېيىن ئوقۇرمەنلەرى ئۈچۈن قالدۇرغان خوشلىشىش خېتى.

ئەگەر شۇنداق بىر پەيتى كېلىپ، تەڭرى مېنىڭ لاتا قونچاقلىقىمنى ئەستىن چىقىرىپ، ماڭا قايتىدىن بىر ئاز ھايات ئاتا قىلسا، ئەلۋەتتە، كۆڭلۈمدىكى بارچە گەپلىرىمنى ئېيتىپ بولالمايمەن، ئەمما شۇنىڭغا ئىشىنىمەنكى بارچە ئېيتقانلىرىم ھەققىدە ئويلىنىشقا ئولگۈرگەن بولاتتىم. راستىنلا شۇنداق بولسا، مەن ئىشلارنى ئۇلارنىڭ نەرخىگە ئەمەس، بەلكى ئۇلارنىڭ ئەھمىيىتىگە ئاساسلىنىپ باھالالايدىغان بولاتتىم.

مەن يەنە ئاز ئۇخلاپ، كۆپرەك تەپەككۈر قىلاتتىم. چۈنكى ماڭا ئايانكى، ھەرقېتىم بىر مېنۇت كۆز يۇمىساق، ئاتىمىش سىكۇنتلىق ھاياتتىن مەھرۇم قالىمىز. باشقىلار ئارام ئۈچۈن توختىغاندا، مەن داۋاملىق ماڭاتتىم؛ باشقىلار چۈش كۆرۈۋاتقاندا، مەن ئورنىمدىن تۇراتتىم؛ باشقىلار سۆزلەۋاتقاندا، بېرىلىپ ئاڭلايتتىم، بۇخۇددىي مەزىلىك شاكىلاتلىق ماروژنىدىن ھوزۇرلانغاندەك بىر ئىشتە.

ئەگەر، تەڭرى مېنى راستىنلا يەنە ئازىراق ياشاش پۇرسىتى بىلەن مۇكاپاتلىسا، مەن پەقەت ئەۋرەتلىرىمنىلا يېپىپ، تېنىمنىلا ئەمەس، ھەتتا روھىمنىمۇ يالڭاچلىغان ھالەتتە ئاپتاپقا قاقلاپ ياتقان بولاتتىم.

تەڭرىما ! ئەگەر مېنىڭ يۈرىكىم يەنىلا سوقۇش ئىمكانىيىتىگە ئائىل بولسا، بارچە ئۆچمەنلىكلىرىمنى كۆك مۇزلارنىڭ ئۈستىگە يېزىپ، ئاندىن قۇياشنىڭ چىقىشىنى تەقەززالىق بىلەن كۈتەتتىم. مەن ۋانگوكنىڭ چۈشلىرىنى سىياھ قىلىپ، يۇلتۇزلارنىڭ بېتىگە بېنىدىتىنىڭ بىر پارچە شېئىرىنى سىزىپ قوياتتىم، سېلىپتىنىڭ ناخشىلىرىنى، ئايغا ئاتىغان سېرىنادام (مەشۇقنىڭ شەنىگە يېزىلغان مۇزىكا

ئەسرى) قىلاتتىم، مەن يەنە، گۈل تېكىنىنىڭ ئازابىنى ۋە گۈل بەرگىنىڭ خۇش ھېدىنى ھېس قىلماق ئۈچۈن، كۆز ياشلىرىم بىلەن ئەتىرگۈللەرنى سۇغۇرۇپ قوياتتىم.

تەڭرىما ! ناۋادا مېنىڭ يەنە ئاز بىر مەزگىل ياشاش پۇرسىتىم بولسا ئىدى، پەقەتلا بىر كۈن بولسىمۇ مەيلى ئىدى، مەن بۇ پۇرسەتنى قىلچىمۇ ئىسراپ قىلىۋەتمەي، ئەشۇ مېنى سۆيىمەيدىغان بارلىق كىشىلەرگە مېنىڭ ئۇلارنى نەقەدەر سۆيىدىغانلىقىمنى ئېيتىۋالغان بولاتتىم. مەن دۇنيادىكى ھەربىر ئەر ۋە ئايال زاتىنىڭ مېنىڭ ياخشى كۆرۈشۈمگە ئەرزىيدىغانلىقىنى بىلىمەن، مەن مۇھەببەت ئېلىكىدە ياشاشنى خالايمەن.

مەن چوڭلارنىڭ نەقەدەر ئېغىر خاتالاشقانلىقىنى ئىسپاتلاپ بەرگەن بولاتتىم ، ئۇلارغا : بىز قانداقتۇر قېرىپ كېتىۋاتقانلىقىمىز سەۋەبلىك مۇھەببەتتىن مەھرۇم بولىمىز، بەلكى مۇھەببەتنى يوقۇتۇپ قويغانلىقىمىز سەۋەبلىك قېرىپ كېتىمىز - دېگەن بولاتتىم.

مەن بالىلارنىڭ قاناتلىرىنى قايتۇرۇپ بېرىپ، ئۈچۈم بولۇشنى ئۆزلىرىنىڭ ئۆگېنىشىگە قويۇپ بېرەتتىم، ياشانغانلارغا ئۆلۈمنىڭ يېتىپ كېلىشىنىڭ، ئۇلارنىڭ قېرىپ كەتكىنى ئۈچۈن ئەمەس، ئۆتۈلۈپ كېتىۋاتقانلىقى ئۈچۈن ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرگەن بولاتتىم...

ئەي، ئادەملەر ! مەن سىلەرنىڭ ۋۇجۇدۇڭلاردىن نۇرغۇن نەرسىلەرنى ئۆگەندىم... مەن بىلىمەن، كىشىلەرنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك چوققىنىڭ ئۈستىدە تۇرۇشنى ياخشى كۆرىدۇ، ئەمما، كۆپىنچە كىشىلەر ھەقىقىي خۇشاللىقنىڭ، چوققىغا يامىشىش جەريانىدىكى خەتەرلىك سەرگۈزەشتىلەردىن كېلىدىغانلىقىنى ئۇنتۇپ

قىلىشىدۇ. مەن بىلىمەن، دۇنياغا يېڭىدىن كۆز ئاچقان بوۋاق، يۇمران قولى بىلەن دادىسىنىڭ بارمىقىنى تۇنجى رەت تۇتقاندا، ئۇمۇ ئۇنى مەڭگۈلۈك تۇتۇۋالغان بولىدۇ.

ماڭا ئايان، بىر ئادەم يەنە بىر ئادەمنى يۆلەپ تۇرغۇزۇپ قويغاندىلا، ئاندىن ئۇنى تۆۋەن كۆرۈش ھوقۇقىغا ئېرىشىدۇ. مەن سىلەرنىڭ ۋۇجۇدۇڭلاردىن يەنىمۇ كۆپ نەرسىلەرنى ئۆگىنەلەيمەن، بېراق بۇلارنىڭ ھېچبىر ئەھمىيىتى يوق، چۈنكى باشقىلار مېنى جەسەت ساندۇقىغا سالغاندىن كېيىن، مەن راستىنلا ئۆلۈپ كەتكەن بولىمەن.

ھەمىشە، ھەقىقىي ئويلرىڭىزنى ئېيتىڭ، ئېيتقانلىرىڭىزنى قىلىڭ! ناۋادا، بۈگۈن سىزنىڭ ئۇخلاۋاتقان ھالىتىڭىزنى ئەڭ ئاخىرقى كۆرۈشۈم بولۇپ قالىدىغانلىقىنى بىلەلىگەن بولسام، سىزنى قىزغىنلىق بىلەن قۇچاقلاپ، روھىڭىزنىڭ ئامانلىقىنى تىلىگەن بولاتتىم، ئەگەر بۇ سىزنىڭ ئەڭ ئاخىرقى قېتىم ئۆيدىن ئايرىلىشىڭىز ئىكەنلىكىنى بىلەلىگەن بولسام، سىز مېڭىشتىن ئاۋال سىزنى چىڭ قۇچاقلاپ سۆيۈپ قوياتتىم، سىز ماڭغاندىن كېيىن ئارقىڭىزدىن سىزنى توۋلاپ توختىتىپ، يەنە بىر قېتىم چىڭ قۇچاقلاپ، سۆيۈپ قويغان بولاتتىم...

ئەگەر بۇ ئاۋازىڭىزنى ئەڭ ئاخىرقى قېتىم ئاڭلىشىم بولۇپ قالىدىغانلىقىنى بىلەلىگەن بولسام ئىدى، بارلىق سۆزلىرىڭىزنى ئۈنگە ئېلىۋالغان بولاتتىم، شۇنداق قىلالىغان بولسام، ئۇنى ھەر قېتىم ئاڭلىغۇم كەلگەندە قايتا-قايتا ئاڭلىيالىغان بولاتتىم. ئەگەر، بۇنىڭ ئەسراىلىشىمىزنىڭ ئەڭ ئەڭ ئاخىرقى نەچچە مىنۇتى ئىكەنلىكىنى بىلەلىگەن بولسام، ئەخمىقانلىق بىلەن، «سىز بۇرۇنلا بىلەتتىڭىزغۇ» دېمەي، مەن «سىزنى سۆيىمەن» دېگەن بولاتتىم.

دۇنيانىڭ ئەتىلىرى مەڭگۈ تۈگمەيدۇ، ئۇ - ھاياتنىڭ، ئىشلىرىمىزنى ياخشى ئورۇنلاشتۇرۇۋېلىش ئۈچۈن بەرگەن يەنە بىر قېتىملىق پۇرسىتى. لېكىن، ئۇنى ئىسراپ قىلىۋەتتۇقمۇ، ئۇنداقتا بىزگە ئېشىپ قالدىغان بارلىق نەرسە پەقەت - بۈگۈندىلا ئىبارەت. ئۇنداقتا، مەن سىزنى نەقەدەر سۆيىدىغانلىقىمنى، مەڭگۈ ياد ئېتىدىغانلىقىمنى ئېيتىۋالغان بولاتتىم.

ئەتە - ئۇ ھېچكىمگە ھېچنەرسە ھەققىدە ۋەدە بەرمەيدۇ، مەيلى سىز ياش - قىران بولۇڭ ۋە ياكى ياشانغان - ئۆلەرمەن بولۇڭ، بۈگۈن - سىز ئۈچۈن ئۆزىڭىز ياخشى كۆرىدىغان كىشلەربىلەن ئۇچرىشىشنىڭ ئەڭ ئاخىرقى پۇرسىتى. شۇڭا، ئەمدى يالقاۋلىق قىلماڭ، ساقلاپ تۇرماڭ، بۈگۈندىن باشلاڭ! چۈنكى، ئېھتىمال سىزنىڭ يەنە بىر ئەتىڭىز مەڭگۈ يېتىپ كېلەلمەسلىكى مۇمكىن، سىز بەلكىم شۈبھىلىك ۋەبتىن، بۈگۈن كۈلۈمسىرەشكە، قۇچاقلاشقا، سۆيۈشكە ئۈلگۈرەلمىگىنىڭىز ئۈچۈن ئۆكۈنۈشكە مۇپتۇلا بولىشىڭىز مۇمكىن، ئالدىراشلىقىڭىز تۈپەيلى ئۇلارنى داۋاملىق ئەتىگە قالدۇرغىنىڭىزغا قاتتىق پۇشايىمان قىلىشىڭىز مۇمكىن!

سۆيىدىغان كىشىلىرىڭىزنى قوغداڭ، ھەم ئۆزىڭىزنىڭمۇ ئۇلارغا نەقەدەر مۇھىتلىقلىقىڭىزنى ئېيتىڭ. ئۇلارنى سۆيۈڭ، ئۇلارغا ياخشى مۇئامىلە قىلىڭ، ھەم ئازراق ۋاقىت چىقىرىپ ئۇلار: «كەچۈرۈڭ»، «مېنى ئەپۇ قىلىڭ»، «سىزگە رەھمەت»، «رەنجىمىسىڭىز...» دېگەن تەكەللۇپلارنى ئۇنتۇپ قالمىغان ھالدا، ئۆزىڭىز بىلىدىغان بارلىق مۇھەببەتلىك سۆزلەرنى قىلىۋېلىڭ.

دېلىڭىزدىكى ئاشكارلانمىغان سىرلىرىڭىز ھەرقانچە گۈزەل بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇ باشقىلارنىڭ سىزنى ئەسلەپ تۇرىشىغا سەۋەب بولالمايدۇ. بۇلارنى ئىپادىلەش ئۈچۈن، ئۆزىڭىزگە كۈچ ۋە پاراسەت تىلەك، دوستلىرىڭىزغا ئۇلارنىڭ سىز ئۈچۈن نەقەدەر مۇھىملىقىنى ئىسپاتلاپ بېرىڭ.

قوشۇمچە سۆز :

«يۈز يىللىق غېرىبلىق»، «خولىرايىللىرىدىكى مۇھەببەت» تەك قالتىس ئەسەرلىرى بىلەن دۇنيا ئەدەبىياتىنىڭ بايراقدارلىرىنىڭ بىرى دەپ ئاتالغان گارسىيا ماركۇز، ئۆزىنىڭ ئېيتماقچى بولغانلىرىنى تولۇق ئېيتىپ بولالمىغانلىقى ئۈچۈن ئۆزىدىن نارازى بولسا كېرەك، ئۇ ئۆزىگە : «يا ياز، يا ئۆل» دېگەن. ئاندىن ئۆزىنىڭ بىردىن-بىر ئۆز بايان تەرجىمىھالىغىمۇ «ياشماق سۆزلىمەك ئۈچۈندۇر» دەپ ئات قويغان.

خەنزۇچە «دۇنيا ئەدەبىياتى» سالونىدىن تەرجىمە قىلىندى

